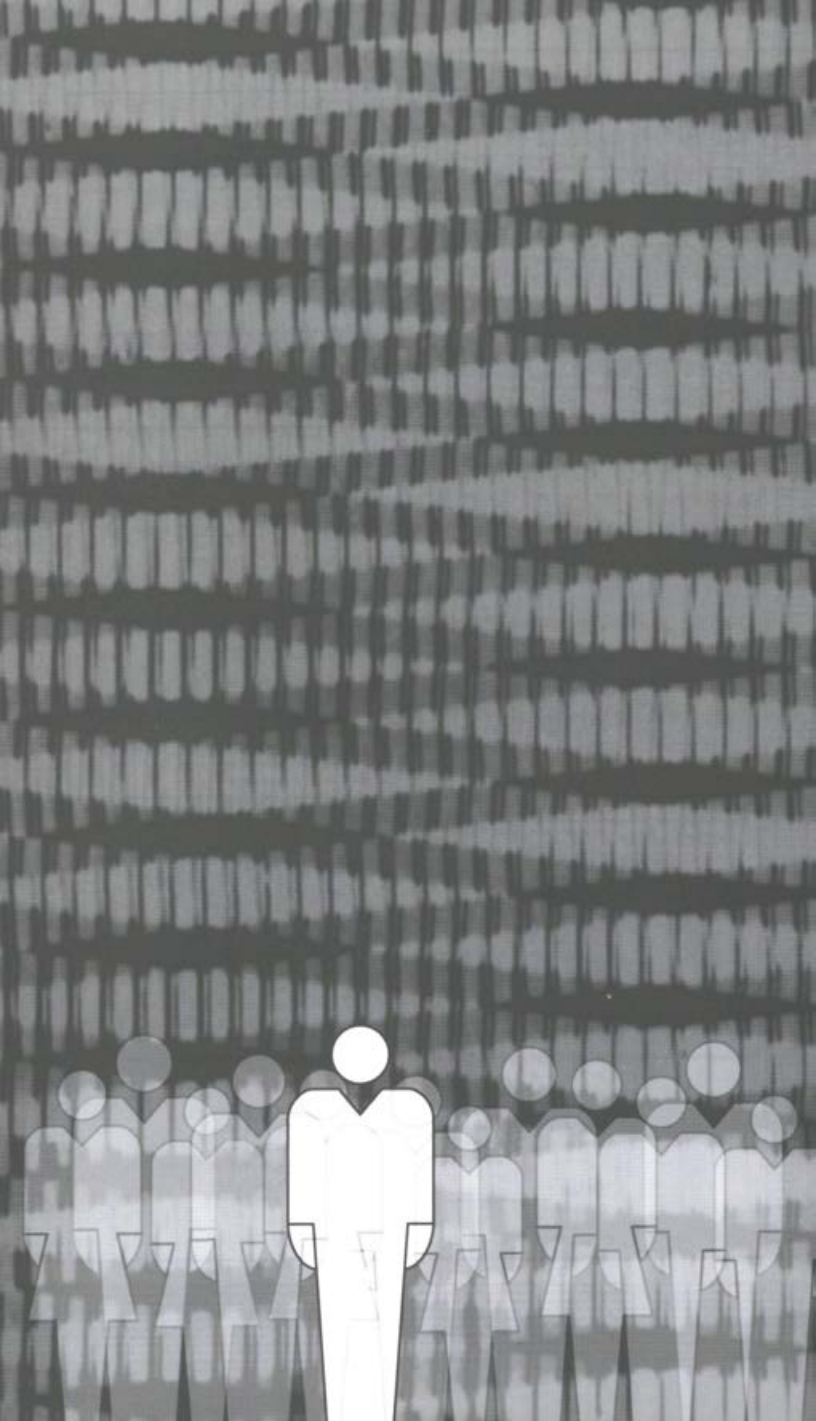

KRATEK DISKURZ O KULTURI V ŠALEŠKEM ŠTUDENTSKEM KLUBU

Povzetek:

Avtor problemsko izpostavi kulturne vsebine kot pomemben dejavnik delovanja ŠŠK-ja. Kultura se zdi znotraj študentskega kluba vpeta v splet informiranosti in druženja in je hkrati idealna vsebinska premisa njegovega delovanja. Ustvarjalna in poustvarjalna kulturna produkcija je v delovanju društva dosegljiva. Najlažje seveda skupinsko poustvarjanje, ki je tudi izraz kolektivne zavesti. Kreativna ustvarjalnost je zato vezana na manjše skupine, ki se zavezujejo elitistični produkciji ali sprevrženi subkulturni ustvarjalnosti. Avtor trdi, da populizem ruši meje med nekdanjo sub- in popkulturo v študentskem gibanju in je v smislu kulturne (re)produkcije neproduktiven. Dejanjsko pa subkulturo v smislu študentskih gibanj danes predstavlja visoka kultura v nasprotju s populistično orientiranim »main streamom«. Primer je lahko tudi delovanje Šaleškega študentskega komornega zbora v Velenju pred nekaj leti, danes pa Šaleškega akademskega pevskega zbora, ki deluje samostojno in je poleg študentov zajel tudi izobražence Šaleške doline. Članek se zaključi s tezo, da je s stališča kvalitetne in dobre lastne kulturne produkcije sodelovanje med obema društvoma, ki ju edina v Šaleški dolini povezuje pojem 'študentski' ali 'akademski', nezadovoljivo in premalo kooperativno.

KRATEK DISKURZ O KULTURI V ŠALEŠKEM ŠTUDENSKEM KLUBU

Na skupne občudijske aktivnosti Šaleškega študentskega kluba v študentskih časih me vežejo lepi spomini. Čeprav študentska leta niso bila ravno kratka, oddaljenost od dogajanja se danes že kar pozna (recimo na sivini las), so spomini na to obdobje zelo živi. Hkrati pa danes lahko tudi s časovne distance kritično dojemam in presojam aktualno dogajanje v ŠŠK-ju, saj me nekdanja zavezanost klubu vzpodbuja, da delo kluba ves čas spremljam vsaj iz medijev, pa tudi kakšnega dogodka se udeležim. V klubu sem bil aktiven od samega začetka mojega študentskega obdobja, saj so me "stare bajte" v krizi delovanja ŠŠK-ja takoj, kot bruca, seznanile in animirale za lepljenje plakatov z logotipom sovice po Ljubljani in Velenju. Sovice so izginjale pod mojimi prsti in se mi usedle v podzavest ter me od takrat spremljajo na vsakem koraku.

Pravzaprav že uvodne vrstice nakazujejo dejavnost, ki se mi je razodela v vsej svoji pomembnosti in veličini ter mi zbujala nostalgijo na začetke svojega delovanja v ŠŠK-ju. Ta dejavnost je biti informiran in informirati. Po tej začetni, bolj fizični aktivnosti, ki sem jo opravljal kot bruc, sem si že leto kasneje pripel pravo ŠŠK-jevsko dolžnost, dolžnost poverjenika za informiranje. Danes, v obdobju titul, bi se funkcija imenovala verjetno predsednik komisije za informiranje in obveščanje. To je pomenilo, da sem z ekipo, ki je obujala in obudila vlogo ŠŠK-ja, smel bdeti nad tem, da se je o študentskem klubu slišalo in se o njem govorilo. Z ekipo, s katero smo ustvarjali pod krovom kluba nekaj let (in vmes doživeli tudi kakšno krajšo amnezijo), smo ves čas delovali zgledno, timsko ... Predhodna generacija (s svetlimi izjemami seveda) je klub namreč pripeljala na stranpot, iz katere smo se morali vrniti na začetek in začeti ustvarjati znova. Seveda ni šlo brez vzpodbud starih bajt, sami pa smo seveda imeli nemalo lastnih idej in prebliskov v vsebinskem smislu. Že naša generacija (Dragan, Peč, Baltek, Uroš, Aleš, Boris, Bojan, Pišek ..., malce kasneje tudi Leši,

Kukij) je uspešno obudila študentski časopis Racionalno izbrane teme in še naprej skrbela za odmevnost in obveščенost študentske populacije. Dve ali tri leta pasivnosti generacije pred nami je pustilo svoje sledove in samo ljubljanskemu aktivu (stare bajte Katja, Pero, Mojca in še kdo) se lahko zahvalimo, da je klub obdržal minimalno kontinuiteto dela in veseljačenja. Kasneje se je vsem začetnim naporom, iskanju prostora pod soncem (beri Placa), organizaciji akademskih plesov pridružila tudi oddaja V imenu sove, pri kateri sem se pridružil ekipi, s katero smo v konec osemdesetih obujali študentsko aktivnost v klubu in dramili zaspano Šaleško dolino.

Dve naštetii stvari se mi načrtujeta kot vezivo, ki je pomembno pri funkcioniranju društva kot regionalno zasnovanega študentskega kluba, kar je v našem primeru ŠŠK. To sta dobra zabava in informiranost v najširšem smislu. Vse ostalo je stvar vsebine, pa naj bodo športne, kulturne, izobraževalne, socialne ali pa enostavno konzumativne. Seveda morajo biti vsebine kvalitetne, inovativne, zasnovane dovolj široko in bolj populistično za manj zahtevni del študentske populacije, in na zahtevnejšem (višjem) nivoju za bolj kritične. Informiranost članov je lahko tudi dobro kulturno izhodišče za dejavnost v različnih medijih, kot je lahko študentska družabnost informativnega značaja in hkrati kovnica idej za konstruktivno vsebinsko delovanje. Seveda se lahko jasno potrdi, da so se najboljše študentske ideje porodile na žurih. In da si ne zatiskamo oči, tega je bilo dosti in se še dogaja, kajti obdobje sholarizacije je jasno vezano na zajemanje življenja z veliko žlico. Je prva večja izkušnja samostojnega obdobja šolajočih se, pa tudi iniciacijskih ritualov študentov (brucev), ki so povezani v dokazovanju in potrjevanju 'pred' starejšimi stanovskimi kolegi.

Namen tega 'memoarnega' diskurza je predvsem problemsko izpostaviti vsebino, ki mi je zaznamovala velik in pomemben del življenja, tudi v študijskem smislu s kulturo. Še sam ne vem, zakaj sem konec oktobra v prvem letu študija zavil na študentski referat FF in se izjasnil, da želim študirati socio-

Študentski oktet Marjetice.

logijo kulture. Zdaj že vem, intuicija, kulturne in umetniške potrebe in tudi dejstvo, da se je v letu reforme visokošolskega študija ta smer pojavila prvič kot samostojni študij na FF. In na takšno sociologijo sem naletel ne kriv – ne dolžan. Pa vendar se mi je z vso širino v študijskem in hkrati interesnem smislu razodela šele v višjih letnikih, v času, ki smo ga ob študiju namenili največ ŠŠK-ju.

KULTURA KOT POMEMBEN DEL VSEBINE ŠŠK-ja

Kultura se zdi znotraj študentskega kluba vpeta v splet informiranosti in druženja v stanovski organizaciji. Ker regionalni študentski klubi in njihova organiziranost ne dopuščajo skrajne institucionaliziranosti in pogostokrat delujejo po principu *ad hoc*, hkrati pa so žejni in lačni institucionalnega delovanja, je kultura lahko idealna vsebinska premisa v njihovem delovanju. Dve veliki dimenziji kulturne produkcije sta ustvarjanje in poustvarjanje in obe sta v delovanju društva, kot je študentsko, dosegljivi. Še več, sinergizem kulturnih in umetniških potreb lahko generira ustvarjalnost, ki presega določene in načrtane zvrsti umetnosti in vzpostavi samosvojo kulturno produkcijo. Pa vendar je za slednje pot-

skupinsko poustvarjanje dovolj velik

rebna homogena skupina posameznikov, ki so zmožni svoja nagnjenja, interese in ustvarjalnost podrežati skupini in graditi z njo, kar je ob individualizaciji študija, obštudijskih interesov ter delovanju še znotraj kluba težko združiti, časovno uskladiti, ustvariti in vzpodbujati.

Pravo kreativno kulturno produkcijo je v študentskem klubu, kot je ŠŠK, težko najti in doseči. Večjo težo ima kulturno poustvarjanje. Zato je že skupinsko poustvarjanje dovolj velik izkaz kolektivne zavesti v klubu. Tako ni čudno, da so med priljubljenimi zvrstmi kulture študirajočih razne poustvarjalne produkcije in skupine (gledališče, ples, glasba, literatura), ki svojo zavezanost umetniškim muzam kažejo s sodelovanjem v umetniških skupinah. Tu so lahko prvi in zadnji med enakimi. Kreativna (po)ustvarjalnost je zato nujno vezana na manjše skupine, ki se zavezujejo elitistični produkciji ali sprevrženi subkulturni ustvarjalnosti, ki je danes vse bolj tržno usmerjena. Slednje predvsem v smislu, da je subkultura preživeta oblika umetniškega pogleda na svet in da je t.i. visoka kultura danes pravzaprav subkultura populistično orientiranega »main streama« v študentskih gibanjih in klubih kakršen je ŠŠK.

Pravzaprav se ne smemo čuditi, da razne gledališke, glasbene, folklorne, literarne in druge skupine v študentski kulturni produkciji prednjačijo tudi v delovanju znotraj študentske organiziranosti na državni ravni in nekaj od tega najdemo tudi v prostoru Šaleške doline. Vrhunski kulturni dosežki med študenti pa so vendarle rezervirani za posameznike in manjše skupine, ki si sami odredjajo prostor in čas ustvarjanja, poustvarjanja in promoviranja svoje kulturne produkcije. Zato predstavlja večji uspeh morda le individualni produkcijski uspeh, saj ga doseže posameznik, ki mu lahko kulturni konzumenti slavo in blišč umetniškega ustvarjalca pripisujejo ali odrekajo.

Je mar zato nenavadno, da v kulturni produkciji študentske organizacije v Ljubljani in Mariboru izstopa poustvarjalnost z akademskima folklornim skupinama in s pevskima zboroma, da je maksimalen dosežek študentov le še kakšen

plesni performans, razstava, gledališka produkcija ali multi-medijski projekt? Ne, s poustvarjalnim druženjem in poustvarjanjem se krepi kolektivni duh, regionalna pripadnost in umetniška hotenja. Podobno kot na državni ravni se kultura reflektira tudi lokalno. Dokaz je delovanje Šaleškega študentskega komornega zbora v Velenju pred nekaj leti, danes pa Šaleškega akademskega pevskega zbora. In nena zadnje so dokaz nekateri gledališki dosežki s predstavami (Venera javnih stranišč), izdaje knjižnih prvencev študentov, pa še kaj bi se našlo v zgodovini umetniških študentskih iskanj v Šaleški dolini. Žal, vsa ta dejavnost ŠŠK manj povezuje, kot bi lahko, klub pa jo podpira simbolično. In morda je prav tako, morda je v tem hipu kulturno (re)produkcijo potrebno iskati izven kluba.

OD ŠALEŠKEGA ŠTUDENTSKEGA KOMORNEGA ZBORA DO ŠALEŠKEGA AKADEMSKEGA PEVSKEGA ZBORA VELENJE

V retrospektivi pogledov, misli, idej in kritične analize tega prispevka (tudi v smislu dedukcije) se zdi, da lahko kulturna pro-

Šaleški študentski komorni zbor in dirigent Joži Šalej.

dukcija dosega kakovostno raven ter javno priznanje z dokazovanjem resnosti svojega dela le v projektih, ki so zasnovani na osnovi kontinuitete merljivih kulturnih in estetskih

(po)ustvarjalnost je vezana na maniše

dosežkov. Le takšno delovanje lahko postreže z rezultati (lahko tudi kvantitativno) in estetskimi dosežki, priznanimi v širši javnosti. Dober takšen primer je ustanovitev Šaleškega akademskega pevskega zbora Velenje, ki deluje po kvaliteti na pol-profesionalni (v pozitivnem smislu) in organizacijsko na visoki ravni. Zbor ima danes na žalost dokaj šibko vez s ŠŠK-jem, v organizacijskem in promocijskem smislu.

Šaleški akademski pevski zbor in dirigentka Danica Pirečnik.

Če se zdi, da sama organiziranost in avtonomnost Šaleškega študentskega kluba to zvezo preprečuje ali presega, pa dejavnost kulturne študentske (re)produkcije v skupinah, kot je recimo pevski zbor, to nujno zahteva in potrjuje. In če je organiziranost zasnovana na društveni ravni, ki meji na visok strokovni odnos, je zavezanost članov kulturnega društva, v sožitju interesov in nenazadnje v medgeneracijskem povezovanju (nekdanji in sedanji študenti), po interesu prava vez. Je tista vez, ki druží akademske izobražence s študenti, tudi z vidika zavezanosti in tradicije udejstvovanja v lokalnem okolju ali pa z vidika afinitete do delovnja lokalnega študentskega kluba.

Fenomen zborovskega petja v Šaleški dolini je že v letih 1995/1996 pripeljal do ustanovitve Šaleškega študentskega komornega zbora (ali ŠŠKZ), ki mu je botrovala navdušenost

študentske populacije nad zborovskim petjem. Z njim so prestopili organizacijski prag in presegli raven srednješolskega pevskega poustvarjanja in s prestopom na drug nivo pevskega udejstvovanja hkrati zajeli vse pasti, ki jih takšna organiziranost prinese. Zbor pa je bil vsekakor v okolju močno prepoznaven, podprt tudi s strani ŠŠK-ja.

Takšen študentski kulturni poskus je bil dobra popotnica za ustanovitev Šaleškega akademskega pevskega zbora Velenje (ali ŠAPZ) in skoraj polovica pevcev nekdanjega zbora se je kljub dvoletni pevski odsotnosti pridružila novi obliki delovanja zbora. Ta se je registriral kot samostojno kulturno društvo in z ambicioznimi cilji presegel delovanje Šaleškega študentskega komornega zbora mimo okvirov ŠŠK-ja, v sestavi pa je poleg študentov zajel tudi izobražence Šaleške doline, ki so (ali pa ne) delovali v ŠŠK-ju.

RE-PRODUKCIJA ZAKLJUČKA

Pravzaprav je zelo lahko pripeljati kulturo v ŠŠK. Tudi na kulturni dogodek ŠŠK-ja ni težko dobiti dve ali tri glasbene skupine, jih pošteno plačati in opravičiti to kot kulturo in zabavo hkrati. Pa vendar se mi zdi smisel, cilj in interes vsakega dobrega društva ali kluba (kot je ŠŠK) kvalitetna in dobra lastna (v kontekstu tega prispevka) kulturna produkcija. S tega stališča je sodelovanje med obema društvoma, ki ju edina v Šaleški dolini povezuje pojem 'študentski' ali 'akademski', nezadovoljivo in premalo kooperativno v smislu promocije, sodelovanja, pojavljanja v medijih in tudi financiranja. Število študentov v Šaleškem APZ opravičuje materialno podporo ŠŠK-ja, ki ga podobno kot druge takšne klube financirajo študentski servisi, pod (mačehovsko) skrbjo države in predvsem s ciljem, da današnja študentska stanovska združenja (regionalna) niso prikrajšana niti s kruhom in niti z igrami. Ampak ali ni ravno lokalni problem ŠŠK-ja danes v tem, da ob finančni moči in neodvisnosti ni dovolj kruha niti iger, njihova nemoč pa se lokalno kaže zadnja leta le v graditvah, selitvah in adaptacijah ter v programu, ki se zdi vsako leto manj inovativen. To kaže na dejstvo, da je pot-

RK 77

1.

2.

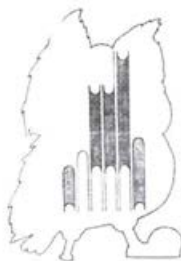
3.

4.

5.

6.

PRI ISKANJU NOVEGA ZNAKA ŠŠK NAM JE BILA IZHODIŠČNA TOČKA ŠALEŠKI GRAD. ZLOŽENE KNJIGE PREDSTAVLJAJO NJEGOVO OBLIKO IN SIMBOLIZIRAJO AKADEMIZEM, ZNANJE, ODPRTOST... MASKOTA JE SOVA (V GRŠKI MITOLOGIJ PREDSTAVLJA UČENOST, MOJOST ZNANJE, JASNOST). NJENO OKO JE ZNAK ZA MIR, NJEN JEZIK PA JE V IZVIRNIKU RDEČE BARVE, KAR SEVEJA POMENI MORALNO POLITIČNO NEOPOREČNOST. SOVA (SKRAJNO DESNO) BO TUDI ZNAK ŠALEŠKIH ŠTUDENTOV NA MAJICAH (V PRODAJI PO RHEMNI CENI - KVALITETA, GARANCIJA, EKSTRAVAGANTNOST - SKRATKA: GLOBOKO VAM JIH PRIPOROČAMO) NJENA LEVA-UMETNA-NOGA NAM POVE, DA DELO KLUKA TUDI ŠEPA, A SI POMAGA S SVOJO DESNO, UBUITO V MOČNO IN TRPEŽNO TENISARKO. OBE SOVI BOSTA ZNAK TUDI NA PLAKATIH; ZNAK SAM (KNJIGE) PA NA ŠTEPIJLKI IN MOGOČE ZNAČKAH

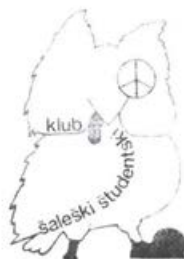

RK 77

10 R. I. T.

RK 77

Znak ŠŠK-ja je avtorsko delo Robija Klančnika.

rebno v študentskem gibanju še marsikaj storiti, saj se kultura odceplja od njega, subkultura pa danes že zdavnaj ni več tisto, kar je bila v osemdesetih. Nasprotno si drznem trditi, da je populizem, ki ruši meje med nekdanjo sub- in pop-kulturo, v študentskem gibanju tako prisoten, da 'pravo' kulturo v smislu študentske kulturne (re)produkcije da-

nes predstavlja klasična, če hočete visoka ali tradicionalna kulturna dejavnost, h kateri spada tudi vokalna glasba, ki jo goji Šaleški APZ. In kaj imata nekdanji ŠŠKZ in današnji SAPZ danes še opraviti s ŠŠK-jem? Premalo in tudi to je znak, da ŠŠK kot osrednja tovrstna organizacija ne deluje dovolj povezovalno ob vsej študentski populaciji in pluralizmu idej in interesov študirajočih.

Če se nekdanji študenti Šaleške doline ne srečujejo več na akademskih plesih (pa bi se morali, saj se je na akademskem plesu dogodilo tudi nekaj izvirne kulturne produkcije, ohranjala se je generacijska vez ...), se na akademskem plesu srečuje v glavnem plesa željna študentarija, ki ji igrajo (po možnosti) kakšni narodnjaki. Del populacije se neodvisno od ŠŠK-ja redno srečuje tudi na pevskih vajah. In ko se bodo redno srečevali še na kakšni drugi dejavnosti poleg kulture (recimo v akademskem športnem klubu ...), takrat bo to jasna rdeča luč, da sta delo in forma ŠŠK-ja preživeta. Pa si preživetosti kluba kot ŠŠK-jevski veteran in v tem pogledu tradicionalist seveda najmanj želim.

Pravzaprav mi srce nostalgичno zadrhti vsakič, ko grem mimo Placa.

Nataša Tajnik, Double, oglje na papir, 100 x 60, 2003.